N^{ro} 71.

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyższego Rządu Nayiaśnieyszego CESARZA Imperatora Całey Rossyi.

Z WILNA 6. CZERWCA ROKU 1797. WE WTOREK.

z *Moskwy* 10. *Maia.*

Imperator Jmć podniosł na stopień Generała Kawaleryi, Generała Lieutenanta *Michelsona*.

z *Wiednia* 20. *Maia.*

Mamy tu dwoiaką wiadomość o zaszłych odmianach w mieście Rzpltey *Weneckiey* stołecznym. Pierwsza którą *Dwor* nasz odebrał, donosi, iż dnia 3 Maia zgromadziła się w *Wenecyi* Rada wielką zwana, chcąc rozwiązać pytanie: czyli teraznieysza Narodu Konstitucya ma bydź utrzymana? 7. głosow tylko było za nią: 20. oboiętnych, 570. przeciwnych; na powtórne zagadnienie: pod iakim rządem stać odtąd będzie Rzplta? większością głosow postanowiono: ażeby dawna Konstitucya, przy końcu 13go wieku zniesiona przez sławnego Dozę Piotra *Gradenigo*, przywróconą była. Zatym przywiley Szlachty, którey imiona są zapisane w *Księdze złotey*, zasiadania w Radzie wielkiey zniesiono; wszystkim w powszechności miasta stołecznego mieszkańcom prawo to nadane; Prowincye zaś Deputowanych do walnego ziazdu będą mogły wybierać.

Drugą zaś wiadomość odebrał Ambassador *Wenecki*, którą mu Kuryer przywiozł; ta nic nie wzmiankuiąc o zaszłey rewolucyi, zawiera: iż gdy Generał *en Chef Buonaparte* ścisnął od lądu *Wenecyą*, po zaięciu wszystkich prawie miast i Prowincyi Rzpltey, *Senat* niebespieczeństwem tak bliskim zagrożony, wysłał do niego Deputacyą celem porozumienia się przyiacielskiego. *Buonaparte* zezwolił na czas rodniowe broni zawieszenie, pod tym iednak warunkiem, ażeby trzey *Stanu Inkwizytorowie* wraz byli aresztowani, hersztowie buntu przeciw *Francuzom* podniesionego ukarani przykładnie, więźniowie za *opinie polityczne* wolnością obdarzeni. Na wszystko zezwolił *Senat*, widząc swą niemoc; *armisticium* podobno zostało przedłużone; negocyacye względem ustąpienia rozmaitych Dzierżaw Rzpltey rozpoczęto. Trudno tak przeciwne doniesienia z sobą pogodzić. Czekać wypada urzędowych rapportow z *Wenecyi*. Jey Ambassador przy Dworze *Wiedeńskim* od dni kilku nigdzie się nie pokazuie. Słychać nawet, że duch *rewolucyiny*, co tyle narodow zniszczył, iuż się rozpościera w *Dalmacyi Weneckiey*.

Margrabia Luchesini po audiencyi ostatniey pożegnania, którą miał na d. 17 u *Cesarza Jmci*, dnia wczorayszego wyiechał ztąd do *Berlina*. Woyska *Austryackie* od *Renu* wolnym marszem do kraiow dziedzicznych ustępuią. Poseł *Neapolitański* Marg. *de Gallo* ieszcze ze *Włoch* nie powrócił, bawi w główney kwaterze Generała *Buonaparte*. D. 14. druga kolumna woysk Cesarskich pod kommendą Gen. Artilleryi *de Terzy* przeznaczona ku obiec u wnętrznych Prowincyi od nieprzyiacioł wypróżnionych, do *Gratz* przybyła; nazaiutrz w dalszą drogę pospieszyła. D. 8. Diwizya Gen. *Buonaparte* z *Laybach* na *Goertz* ruszyła do *Palmanowa*. Xięstwo *Carnioli* zupełnie teraz iest oswobodzone od *Francuzow*.

Cesarz Jmć oświadczył *reskriptem* ukontentowanie swoie obywatelom Szlachetnym rozmaitych Królestwa *Węgierskiego Comitatow* za gorliwość i ochotę w pospolitym ruszeniu okazaną. W *Gallicyi* zaś *Wschodniey* 6. czerwonych złotych nadgrody naznaczył każdemu, któryby 200. drzew owocowych zaszczepił, i przyprowadził do tego stanu, iż owoce wydaią. *Xże Wurtembergski* z rąk *Prezydenta* i kilku Radcow przyioł *Diploma* na obywatelstwo miasta stołecznego *Wiednia*. Miasto *Trieste* 3 mil. złotych nakazaney kontribucyi wypłaciło. Woysk *Węgierskich* 10. tyś. w krótce do nas ma przybyć.

W *Węgrzech* coraz lepiey urządza się ruszenie ludu pospolite. W *Wiedniu* spiesznie robią dla niego namioty i broń potrzebną. Zawsze ma bydź gotowe do odpierania wszelkich nieprzyiacioł. 30. tyś. zawsze odtąd strzedz będzie granic Królestwa *Węgierskiego*, według wydanego rozkazu od wielkiey Rady woienney.

Wspomniane wyżey odmiany które *Doża Gradenigo* do Rządu *Weneckiego* wprowadził, takie były. Długo lud *Wenecki* w stolicy Rzpltey mieszkaiący, obierał *Dozę* swoiego. Obierał też osoby składaiące Radę Wielką; ta w pierwiastkach do pomocy przydana panuiącemu Xiążęciu, za czasem władzę naywyższą do siebie przeciągnęła. Pod pozorną

przyczyną, iż Elekcye Dożow bywały pobudką do wielkich kłótni i nieporządku, wmówiono ludowi, ażeby zoftawiwfzy Radzie przywiley wyboru, przeftał na potwierdzeniu obranego iuż Pana. Zezwolili na to *Wenetowie*; lecz r. 1289 po śmierci *Jana Dandolo*, zwrot czyniąc nagły do prawa dawnego i przywileiow fwoich, *Jakuba Thiepolo Dozą* okrzykneli. Ten iednak, czyli że nie chciał fię narażać możnieyfzym, czyli że niestałość gminu dobrze poznawał, uciekł z miafta. Zatym Rada *Piotra Gradenigo* na Tronie posadziła. Zawdzięczaiąc iey *Doża* nowy, za wfpólną umową, w r. 1297. wieczyfty i nieodzowny dał wyrok, który odbierał ludowi władzę wybierania członkow do Rady wielkiey. Ci wfzyscy którzy do niey na ów czas wchodzili, Szlachta czy mieszczanie, do kfięgi złotey wpisani; potomkowie ich prawem naftępftwa, do lat przyfzedłfzy, głos mieli bez żadney elekcyi i wyłączenia. Tym fposobem wiele nayzacnieyfzych familii uftąpiły pierwfzeńftwa mieszczanom nawet w tym roku zasiadaiącym w Radzie pomienioney. W nagłych potrzebach, mianowicie pod czas woien *Tureckich*, kilkadziefiąt ludzi bogatych ofiaruiąc Rzpltey przepisane fummy, fobie i potomkom chlubny zafzczyt zyfkali, bydź zapisanemi w kfiędze złotey, i do rządu narodowego wpływania.

z Londynu 16. *Maia z Gazety Berlińfkiey.*

Dnia 13. odprawiło fię w Domu Kupieckim powfzechne zgromadzenie obywatelow *Londynfkich*, na którym uradzono podać prozbę *Królowi Jmci*, ażeby Miniftrow teraźnieyfzych oddaleniem od Rady fwoiey, usunoł przefzkodę do pożądanego pokoiu. Wfzyfcy teraz zdaią fię na *Pitta* powftawać, który był niedawno Bożyfzczem narodu: wfzyscy upadek iego radzi przyśpiefzyć; wfzakże póki nierównie większa część Izb Parlamentowych fprzyia zamiarom iego, nie powinien fię lękać zazdrości nieprzyiacioł.

Z *S. Domingo* donofzą, że rząd *Angielfki* poftanowił, wfzyftkie mieysca zaięte na tey wyspie opuściwfzy, refztę woyfk ściągnąć do zamku Mole. Nadefzły też w tych dniach lifty od Admirała *Jervis*, których treści nie ogłofzono; powfzechnie rozumieią, że w nich ieft mowa o zerwanych negocyacyach między *Francyą a Portugallią*, Wyznaczona Deputacya przyniofła *rapport Parlamentowi Irlandzkiemu*, względem odkrytego towarzyftwa *Irlandczykow Ziednoczonych*. Zamiarem ich ieft oderwać *Irlandią od W. Britannii*, i w Rzpltę przemienić niepodległą. Papiery w *Belfast* zabrane dowodzą, iż uftanowili wiele zchadzek taiemnych; należący do fpilku obowiązuią fię ftrafzliwym przekleńftwem i przyfięgą; fummy wielkie fą złożone na zakupienie oręża i ammunicyi; osob wchodzących liczą do 100 tyfięcy. 6 Regimentom Kawaleryi tam płynąć kazano. Mnie maią iż *Marg. Cornwallis* otrzyma głòwną Kommendę woyfk na tey wyspie rozłożonych.

Insurekcya maytkow na flotcie teraz ieft zupełnie zaspokoioną. Naywięcey do tego przyłożył fię *Lord Howe*; Kommendantowi fwoiemu nic odmówić nie mogli ludzie waleczni, z którym tyle razy nieprzyiacioł Oyczyzny zwyciężali. O gdyby za tym przykładem pofzli *Ziednoczeni Irlandczykowie*! (bo takie fobie dali nazwifko) Kupa ich niedawno wpadłfzy do zamku *Hilsborough*, będący tam znaczny fkład broni zabrała.

Dobrzy obywatele, co bez uprzedzenia i przywiązania fię ślepego do *oppozycyiney* ftrony, o intereffach *W. Britańnii* fądzą, wfzyscy fą przekonani, iż *P. Pitt* i inni z nim Miniftrowie, ma chęć fzczerą zawarcia pokoiu, gotow nawet, celem przyśpiefzenia onego, czynić ofiarę kraiow na nieprzyiacielu w tey woynie zdobytych. Narod *Angielfki* dziś opufzczony od wfzyftkich Mocarftw, które niedawno do ftrafzney *Coalicyi* należeć chciały, fwoim zoftawiony fiłom z trzema połączonemi ściśle Narodami walczyć będzie mufiał. Gdy zaś ogromne flotty zamykaią *Cadix*, *Francuzkie* nad Kanałem porty, *Escaut i Texel*; *Króleftwo W. Britańnii* czyliż nawzaiem nie ieft zamknięte przez niemożność kommunikacyi z Pańftwami w *Europie* lądowemi. Dawno iuż ftraciło handel z *Francyą*, *Hiszpanią*, *Hollandą*, *Niderlandem*, częścią *Niemiec* południową, całemi *Włochami*; *Turecki* w niwecz obròcony i trudny; *Portugalfki* zniknie za pierwfzym woyny wypowiedzeniem.

Cóż że niezmierne zapasy rozmaitych towarow napełniaią dziś porty, i magazyny rękodzielne; gdy tych zpieniężyć nie można aż w fpokoynych czasach! Pokóy zatym jeft *Anglikom* pożyteczny chociażby dla niego zdobyczy fwoich, i co więcey odftąpić mieli. Niezmierne doftatki zabrane w *Hollenderfkich i Francuzkich* osadach, zwrócą do kraiu niezmierne fummy na zakupienie zprzymierzeńcow łożone za granicą. Dziefięciu przynaymniey lat potrzeba, żeby rząd naylepszy u *Francuzow* to naprawił, co nie mòwię zepsuła, ale zniszczyła rewolucya; miafta, rękodzieła, prawie na nowo budować, na nowo tworzyć potrzeba; nie zaraz więc Republikanie ubiegać fię będą mogli z *Anglikami* w domu lub zagranicą w fprzedaży rękodzieł fwoich. Nim przyidzie do tego, złoto *Europeyfkie* napełni *Britanią*

A jeżeli dla jakichkolwiek względow. Miniftrowie honor i fławę z dalfzego woyny nawet fzczęsliwey prowadzenia, przeniosą nad iftotne dobro narodu i pożytek. W tym przypadku *W. Britannii* ftan będzie coraz fmutnieyszy. Już wydatek urofł tak daleee, iż dziś rok prawie jeden więcey nakładow wyciąga, niż przedtym dwie woyny. Któż nie widzi, że *Anglikom* nie podobna jeft zbogacać fię ze fzkodą handlu *Francuzkiego i Batawow* który zupełnie uftał na morzu. Ich kupcy w korsarzow przemienieni, codziennie millonową zdobycz do portow fwoich i neutralnych zprowadzaią. Przydaymy, że Republikanom nie trzeba koniecznie wyftawiać Flot ogromnych na morzu, niepodobne ufkuteczniać wy-

lądowania: dość na postrach sto lub drugie tysięcy żołnierza bitnego rozłożyć nad *Oceanem*, dość kilka set batow utrzymywać w portach swoich; zagrożona *Britannia* niszczeć musi gotowaniem śrzodkow do sprawiedliwey obrony służących.

W tak nadzwyczaynych okolicznościach znayduiąc się dziś W. *Britannia* lubo triumfuiąca na morzu, znagloną podobno będzie do rzyięcia pokoju. Bo jakaż przecie pobudka do woyny dłuższey? Los *Włoskiey Ziemi*, *Niderlandu*, *Hollandyi*, a przy tych *Rzeszy Niemieckiey* jest zapewniony traktatem uroczystym, który z wielo Mocarstwy podpisano. Zprzymierzeńcy Króla *Angielskiego* już nieodzownie stracili, co nieprzyiaciel wydrzeć im zdołał. *Coalicyi* teraz utrzymać rozerwaney nie można, nową kleić po długim spoczynku chyba wypadnie. Naost tek, jeszcze podobno zdobyte i maiące się zdobyć osady na nieprzyiacielu, tak obwarować, aby od nich nemi bydz nie mogły? Przykład *Gwadalupy i S. Domingo* inaczey pokazuie. Woysk do tego trzeba niezliczonych; *Anglicy* do służby lądowey zaciągać się zwykli nie chętnie; Xiąż ta *Niemieccy*, wspierać ludźmi *Britanią* przywiley stracili.

Z dawna Polityey dostrzegaią wielki niestosunek między ludnością *Anglii* a obszernością dzierżaw jey zamorskich. Dziś rozszerzone w trzech częściach świata zostawiać musi prawie bez obrony, *Gibraltar i Martinikę* wyiowszy, Przygórek nawet *Dobrey Nadziei*, jesli woyna z *Tippo-Saibem* wybuchnela, może bydź ubieżony. Cóż mówić o morzu? któreż jest mieysce, gdzieb mimo licznych Eskadr naszych, korsarze *Francuzcy* nam nie zabierali okrętow kupieckich? Na morzu północnym, na brzegach *Irlandzkich*, *Portugalii*, *Afryki*, *i Indyi Wschodniey*; nigdzie słowem bespieczney nie ma żeglugi. Wzchodniey zaś osady i woyska swoie czymże dotąd utrzymywali, jesli nie wydartą nam bronią i żywnością?

Przed kilko dniami *Angielskie Ministerium* odebrało wiadomość, iż Admirał *Richery* wyniść ma pod żagle z *Brestu* wioząc na eskadrze swoiey Kommisarzow rządowych którzy na wyspach *Bourbon i Francuzkiey* przyprowadzić powinni do skutku straszliwe prawo nadania wolnością *Murzynow*. Dawno *Dwór Londyński* gotował śrzodki potrzebne do zawoiowania bogatych i warownych osad Lecz gdy przedsięwzięcie wielki h sił, a większego nakładu wyciągało, puszczono rzecz w przewłokę. Spodziewamy się, iż *Richery* a podobno prędzey Kommissarze, wszelkie nam ułatwią trudności. Chcąc wyrokom Direktoryatu zadość uczynić, wypada zapalić woynę domową, w którey *Murzyni* od białych, ci nawzaiem z ręki *Murzynow* ginąć będą. Był tego przykład w *Indyi Zachodniey*; gdzie ściśnieni od niewolnikow swoich *Europeyczykowie*, sami nas wzywali na ratunek. Tym sposobem dostaliśmy *Tabago*, *Martinika*, *S. Lucie Gwadalupę*, *S. Domingo*: mamy nadzieię nie omylną, że mieszkańcy wysp *Bourbon i Francuzkiey*, będą potrzebowali posiłkow Eskadry *Angielskiey*, która przyg r-ku *Dobrey Nadziei* strzeże. *Lord Spencer* Admiralicyi Prezydent do wszystkich Kommendantow miał przesłać rozkaz, ażeby Admirałowi nieprzyiacielskiemu bez przeszkody żeglować dozwolono.

z Paryża 12. *Maja z Gazety Frankfortskiey*

Trybunał w *Vendome* przedsięwziął kiedyżkolwiek dokończyć sprawę obwinionych o wielki spisek przeciw narodowi. Namyslił się przecie *Grachus Baboeuf* rozpocząć obronę swoią. Jakoż na sessyi publiczney d. 3. z wielką skromnością mówiąc do Sędziow, przyrównał siebie do wszystkich męczennikow za cnotę i prawdę, jakich tylko świat widział w dawnych wiekach i terazniey szym: „O! zaiste powiedział, nie pierwszego mnie „dla niewinności prześladuią na świecie! *Sokrates* z rąk *fanatyzmu* wziął truciznę. *Lycurgus* poszedł na wygnanie, aby przez tych „nie zginoł, których jako prawodawca uszczę„slwił. *Agis* okrutnie zamordowany, iż za„niedbanym prawom moc i siłę dawną przy„wrócić zamyslał. *Tiberius i Caius Grachus*, „których imie wziołem, miłośnicy ludu, bez „sądu za rozkazem Senatorow, życia pozba„wieni: *Cato* sam się przebił. *Barnevelt i* „*Sidney* z katowskiey ręki głowę stracili. *Manlius* ze skały *Tarpeyskiey*, obrońca *Capitolium*, „w przepaść strącony bezdenną. Lepelletier „nikczemnego zabóycy przebity poginałem, „*Marat* ginie z ręki kobiecey; *Robertspierre* „w spisku haniebnym; *Carrier* sądem niespra„wiedliwego Trybunału„ Słysząc pomieszane imiona zacnych prawdziwię mężow z Jakobinami wspomnienia niewartemi rozgniewani sędziowie od śmiechu jednak wstrzymać się nie mogli. Nie uważaiąc na to Baboeuf; „Nie możecie rzekł, mnie potępiać, aż wprzódy zganicie naukę wszystkich Filozofow. Tu zaczoł ich wyliczać, zdania przywodzić. Mianowicie sławnego *Rousseau*, wspomniał też pisma Reprezentanta *Tallien* &c.

Okręt z *Gwadalupy do Rochefort* przybyły, wiadomość przywiozł, iż za przybyciem Kommisarzow Rządowych do *S. Domingo* wielkie w osadach naszych kłótnie powstały. *Anglicy* przecie z nich żadney korzyści nie odniesli, maiąc woysko wyniszczone chorobami zarazliwemi U nas w *Paryżu* zjawiło się niedawno towarzystwo *Theophilantropow*, czyli czcicielow Bóstwa, i przyiacioł ludzkich. Posiedzenia swoie odprawuią w dni niedzielne i dziesiątkowe, każdemu nadali nazwisko jakiey uroczystości świętey lub moralney. Bawią się czytaniem, śpiewaniem &c. Zamiar ich j st. do siebie tych pociągnąć, którzy żadney religii nie maią. Wyszło już kilka książek zawieraiących nabożeństwo, pieśni obrządki, prawidła &c. *Theophilantropow*.

Chociaż nowo przyłączone Departamenta, pomnażaią ludność i obszerność *Francyi* częścią prawie szóstą, podatek wszelsko ruchomy i gruntowy nie będzie większy teraz, niżeli był w leciech 1790. i 1791. Gruntowy

powinien wynosić 240. mill. liwrow; ten ieśli sprawiedliwie będzie rozłożony, zaspokoi się dziesięcinami, które dziś właściciel ziemi bierze od arędarzow. Mieszczanie teraz podatku osobistego płacić maią 60. mill: podatek bardzo mierny, ulgę znaczną tym przyniesie; co w rewolucyi teraznieyszey naywięcey szkodowali. 180. mill. uczynią cła, poczta, stępel, &c. summa ogulna 480. mill z tych 80. na osady zamorskie, i nowe Departamenta wypadnie. Ale to wszystko do dziś dnia iest *proiektem*: prawa napisane, wykonane ieszcze nie są. Woyna tyle nam kosztowała, ile trzeba było do wypłacenia długow narodowych dwa razy. Procent roczny teraz wynosi 120. nie licząc 80. mill. dożywotnich. *Dupont de Nemours* podał niedawno srzodek pozbycia się długow wieczystych, zprzedaniem Dóbr Koronnych i Duchownych, w nowo nabytych Prowincyach, których szacunek przynaymniey wyniesie 2. tyś. mill.

Niedawno mówiono w *Angielskim Parlamencie* o więzieniu Generała *la Fayette*. Teraz rzecz iest pewna, iż Direktoryat Wykonawczy zalecił Generałowi *Buonaparte* uprasząć *Cesarza Jmci*, ażeby iemu wolność przywrócił: roskaz ten dogodził chęciom i życzeniu Kommenderuiącego armią *Włoską*. Skoro tylko się o tym dowiedziano, powstały w *Paryżu* zagadnienia i spory: *La Fayette* czy może do Oyczyzny powrócić? Nie powinienże ulegać prawu o *Emigrantach*? Partya iego dotąd żyiąca, nie będzieli straszną wolności. &c. „Nie iest Emigrantem ani zbie„giem *La Fayette* odpowiada *Roederer*. Praw„da: roskazu stawienia się w stolicy nie usłu„chał. Lecz Konstitucya nieposłusznym do„zwala stawić się w czasie upatrzonym; ni„szczy nawet sąd i wyrok przeciw nieprzy„tomnemu napisany; wraca maiątek, przywra„ca sławę i honor. Nie raz tak się stało. Par„tya nieszczęśliwego Generała z kogoż się „składa? ieżeli nie z prawdziwych przyiacioł „i założycielow wolności Francuzkiey? Oni „w r. 1789. *Konstitucyą* nam pisać zaczeli. „Dziś Rzplta laurem wieńczy skronie wale„cznych obrońcow swoich; *Pichegru*, *Jourdan*, „*Hoche*, *Moreau*, i nieśmiertelnego *Buonapar*„*te*. Wszystkie ich wience składam na gło„wie Generałowy *La Fayette*, która się sta„ła zaszczytem płci swoiey i wieku naszego; „dobrych żon i matek wzorem.

z Cadix 27. Kwietnia z Gazety Frankfortskiey.

Zywność w mieście naszym do niesłychaney ceny przyszła; mianowicie chleb i mięsiwo. Zboża w magazynach nie wiele; z tegorocznego żniwa ieszcze mniey się spodziewamy. Od trzech tygodni żadney z innemi portami nie ma kommunikacyi, żaden okręt z naszego nie wyszedł; wchodzące *Anglikom* się dostały. Lekkie ich okręta i korsarskie z *Gibraltaru* zabieraią codziennie baty *Hiszpańskie* po nadbrzeżu. Przyśpiesza uzbroienie flotty *Massaredo*; kiedy nas uwolni z oblężenia, nie można powiedzieć.

z Vicenza 6. Maia z Gazety Frankfortskiey.

20. tyś. *Francuzow* stoi przy nadbrzeżu morza *Adriatyckiego* na przeciw stolicy Rpltey. Mówią, że w *Wenecyi* wielka jest liczba malkontentow pragnących rewolucyi, i odmiany w rządzie dawnieyszym, który żadney nie doznał od 5. wiekow. Powszechnym jednak jest mniemaniem, iż *Senat* rozpoczoł negocyacye z Generałem *Buonaparte* i szczęsliwego ich końca się spodziewa. W mieście naszym drzewo wolności postawiono.

z Stutgard 18 Maia z teyże Gazety.

Xże de Berri syn Gr: *d' Artois z Anglii* przybyły, przeieżdżał przez *Tubingen* zmierzaiąc do armii Xcia *de Conde*. Piszą z *Werony*, że Gen *Buonaparte* d. 2. miał kilkogodzinną konferencyą z 4. Senatorami *Weneckiemi w Marghera* o milę od stolicy Rpltey której ten miał bydź skutek, iż albo pokóy, albo przynaymniey 12 dniowe broni zawieszenie zostało umówione. To tylko pewna, iż d. 4. wszelka nieprzyiaźń ustała z obu stron w Prowincyach lądowych; chociaż 20. tyś. *Francuzow* stało na przeciw *Wenecyi*. Na ten czas zwycięzca miał w dzierżawie swoiey wszystko co do *Wenetow* należy we *Włoszech* postępuiąc wszędy jak w zawoiowanym kraju. W *Bassano*, *Schio*, *Vicenza*, *Padova*, *Weronie* ustanowiono municypalność. *Francuzkim* obyczaiem. Po wszystkich miastach skruszono herby Rpltey i szlacheckie; agenci zaś Generała en Chef kommenderuiącego, podać sobie roskazali regestr dóbr Szlacheckich, i z nich dochody na skarb publiczny wybierać zaczynali. Zniesienie Szlachectwa i tytułow dystynkcyi wszelakiey uroczyście ogłoszono w Prowincyach. *Verona*, *Padova*, *Vicenza*, z kąd wnosić wypada, iż będą przyłączone do Rpltych nowo utworzonych na *Włoskiey* ziemi; To jednak uwagi godna, iż nie Generałowie *Francuzcy*, lecz kraiowe municypalności, wydaią dotąd *proklamacye rewolucyine*.

z Colonii 15. Maia z teyże Gazety.

Dziś nowe dano roskazy w mieście naszym względem *kontribucyi*. *Francuzi* domagaią się koniecznie wypłacenia 3. mill. liwrow, które złożyć kazali w miesiącu przeszłym, mieszkańcom kraiow między *Renem i Mozą* leżących; trzecia ich część dotąd nie iest wniesioną do skarbu. Nie wiemy co nastąpi; to pewna, iż nieustaiące zdzierstwa mocno wszystkich obchodzą. Lud na ulicach zgromadzać się zaczyna; na wielu mieyscach iawne oświadczenie uczyniono, że nie uważaiąc na wszelkie pogróżki, nikt iuż nic płacić nie będzie. Rozgłoszono dawniey, iż woyska *Palatińskie Juliers* osadziły; teraz się pokazuie, że stoią nad brzegiem rzeki *Roer*. P. S. D. 18 Zamieszanie trwa do tych czas; niektórzy stosuiąc się do wyższych roskazow, zapłacili kontribucyą; część większa mieszkańcow nie chce nawet o tym pomyślić.

N^RO 71.

DODATEK
DO
KURYERA LITEWSKIEGO

Z WILNA 6. CZERWCA ROKU 1797. WE WTOREK

z Bruxelli 12. *Maia z teyże Gazety.*

Duchowieństwo nasze podpisać niechcąc *Deklaracyi* od Direktoryatu przysłaney, na wierność Rzpltey i rządowi nowemu, zciągnęło na siebie uwagę władzy wykonawczey; która przeciwiących się aresztować kazała. Minister zagranicznych interesow zalecił Administratorom Departamentow przyłączonych, ażeby każdy w swoim obrębie zporządził regestr długow przez Dom *Austryacki na Belgium* zaciągnionych, z wyszczegulnieniem, *terminu, daty, procentu, hypoteki &c.* Łatwo się domyślić, iż w podpisanym niedawno traktacie ugodliwym, bydź musi warunek, przenoszący te długi, z obowiązkiem ich wypłacenia na Rzplę *Francuzką*. Bardzo znaczne się pokażą zapewne, summy, które kraiowi do skarbu *Cesarskiego* pożyczyli; daleko więcey należy *Anglikom*; rzecz ciekawa, co względem nich postanowi Direktoryat: *Jakobini* konfiskowali zazwyczay, co *Francya* przed woyną pożyczyła u narodow postronnych, bez względu iż to własność iest, nie rządu, lecz osob szczegulnych

z Ulm 14. *Maia z Gazety Frankfortskiey.*

Gdy Magistrat miasta wolnego *Cesarskiego Ulm* dał roskaż woysku swoiemu przeszłego ieszcze miesiąca, ażeby maszerowało do *Kempten*, celem łączenia się z innemi Regimentami *Cyrkułu Szwabskiego* na obronę *Rzeszy* zagrożoney nowym od nieprzyiacioł wtargnieniem: iazda i piechota na rynku przed ratuszem uszykowane iak do boiu, broń złożyły, oświadczaiąc się, iż nie wprzód obowiązki powołania żołnierskiego pełnić zaczną, aż obaczą przywrócone sztandary i chorągwie swoie, a z niemi honor i poważenie, które wyżey cenią nad życie. Wiedzieć zaś trzeba, iż roku zeszłego gdy zwycięzca *Moreau* w Lipcu *Szwabią* zaiachał, i kontrybucyami przycisnoł, Stany Cyrkularne szukaiąc ulgi iakiey, zawarły z Generałem *Francuzkim* umowę, mocą którey, *contingens Szwabski* od armii *Cesarskiey* odwołany został. Ustąpił w Październiku *Moreau* do *Alsacyi*: zwyciężaiący na ten czas *Arcy Xże Karol* chcąc ukarać *Cyrkuł* za odstąpienie sprawy powszechney, i złamanie praw *Rzeskich*, woyska *Szwabskie* w *Biberach* rozbroić, i wszelkie znaki distinkcyi odebrać roskazał. O tych zwrócenie upomnieli się dziś żołnierze nasi, Uwiadomiony o tym Pełnomocny Minister *Cesarza Jmci*, i Kommendant *Dedowich*, wyrozumiawszy wolę *Monarchy* swoiego, udał się do Koszar garnizonowych, i zgromadzonemu woysku następuiący *Dekret* przeczytał: „Z żalem *Cesarz Jmć* dowiedział się o przykrym „obeyściu się, którego woyska walec ne *Cyrkułu Szwabskiego* doświadczyły. Stało się „wszystko przeciw iego myśli i zamiarom. „Ninieyszym Dekretem uznaiemy; iż woyska „pomienione w niczym przeciw powinności „nie wykroczyły. Zakazuie się żołnierzom „*Austryackim*, aby słowem lub uczynkiem tych „nie obrażali, z któremi zarówno dzielili woienne przypadki.„

z *Auspurga* 15. *Maia z Gazety Berlińskiey.*

Listy z kraju *Weneckiego* potwierdzaią wiadomość o zawartym pokoiu miedzy *Senatem Weneckim* i Generałem *Buonaparte* przydaiąc, iż warunki są twarde dla Rpltey. Czekamy potwierdzenia. Publiczne pisma stawią nam obraz dzisieyszey na morzu potęgi Narodow Europeyskich. Według nich.

W. *Britania* r. 1797. liczyła 171. okrętow liniowych 210. fregat, 256. małych statkow; dział 30. tyś. maytkow 120. tyś.

Francya r. 1789. 81. okrętow 69. fregat, 141 innych statkow, dział 14. tyś. maytkow 78. tyś.

Hiszpania r. 1797. 72. okręta, 41. fregat, 109. mnieyszych statkow, dział 10. tyś. maytkow 50 tyś.

Hollandya r. 1797. 30. okrętow, 43. fregat 60. mnieyszych statkow, dział 3.500, maytkow 15. tyś.

Portugalia 10. okrętow, 14. fregat, 20 mnieyszych statkow, dział tysiąc; maytkow 10. tyś.

Neapol 10. okrętow 10. fregat, 12. Szebekow, dział tysiąc, maytkow 5 tyś.

Wenecya okrętow 30 fregat tyleż, galer 40. dział 2. tyś. maytkow 30. tyś.

Rossya 67. okrętow 40. fregat, dział na nich 9. tyś. maytkow 30. tyś. nie licząc ga-

lerney Flotty, która z kilkuset ftatkow fię fkłada.

Szwecya okrętow 30. fregat 20. dział 3. tyś. maytkow 12. tyś, prócz Floty galerney.

Dania okrętów 38. 20. fregat, 60. fzebekow, kutrow &c, dział 4. tyś. maytkow 16. tyś.

Turcya teraz jefzcze zamysla o wyftawieniu Floty; dawniey budowane okręta iść nie mogą w porównanie z *Europeyfkiemi*, jako fię pokazało z tylokrotnego doświadczenia.

Od Niższego Renu 15. Maia z Gazety Berlińfkiey.

Rozrzucaią teraz *Francuzi* fzańce i okopy fwoie i *Cesarfkie* w okolicach *Neuwied*, te nawet fię nie oftoią, które moft na *Renie* zaftaniały; jako dziś niepotrzebne. Chociaż miafto uasze oboiętnym dawno jeft ogłoszone, przecież 40. tyś. liwrow *kontribucyi* być teraz powinno. Gorzey fię dzieie w Xięftwie *Berg*, które złożyć musi million 800. tyś. liwrow; z różnych miaft i wfi dla większey pewności pobrano zakładnikow.

z Ehrenbreitfteinu 14. Maia z Gazety Berlińfkiey.

Artillerya konna Armii *Sambry i Mozy* za *Ren* powróciła. Dawniey rozgłoszono, iż wfzyftkie woyfka *Francuzkie* przeprawiać fię zaczną d. 15. na powrót do kraiow fwoich: teraz widziemy, iż nie ma podobieńftwa, aby to naftąpić mogło w czasie krótkim. Kontribucye wybieraią ścisle i prędko: czy nie będzie to środek od Wodzow nieprzyiacielfkich wymyslony, nakłonienia *Xiążąt Rzeszy Niemieckiey* do prędkiego pokoju: nie podobno, aby fię nie zlitowali nad nędzą i ucifkiem niesłychanym wiernego poddańftwa.

z Bazilei 6 Maia z teyże Gazety.

Lifty z *Mendrisio* donofzą, iż gromada *Lombardzkich Patriotow z Como* wyfzedłfzy, przybyła do *Włofko-Szwaycarfkich* włości, chcąc *drzewo wolności* w nich zafzczepić, które z fobą przywiezli, i braterfką jedność umówić, lecz Przełożony, rodem *Bazileyczyk*, na gwałt uderzyć kazał, miefzkańce otoczywfzy do koła nowych Republikanow uwięzili do jednego, bez krwi przelewu. Za rozkazem wyższey zwierzchności z *Lugano* przyflanym, odprowadzono ich na granicę. Graniczący z Powiatem *Mendrisio Canton Uri*, woyfka posilkowe przefłał w tamte ftrony. Nikt u nas wierzyć nie chce, ażeby kongres do powfzechnego pokoju w *Berne* miał bydź odprawiony. Jedni zapewniaią, iż Regencya pomienionego miafta na to nie zezwoli, inni że wfzyftkie Mocarftwa odrzucą to mieysce jako zbyt odległe i niewygodne dla przesyłania kuryerow. W oftatnim względzie *Bazilea* byłaby nayprzyzwoitfzym mieyscem; lecz głoszą, iż Dwór *Wiedeńfki* temu fię przeciwi. Jefzcze i Direktoryat *Francuzki* nie objawił mysli fwoich; z przefzłości wnosząc na przyfzłość wypadałoby, iż żadnego nie będzie kongressu powfzechnego: do tych czas Miniftrowie i Generałowie Rpltey oddzielne traktaty podpisywali.

z Drezna 18. Maja z Gazety Lipfkiey.

Małżonka *Xcia Maximiliana* brata Nayiaśnieyszego *Elektora Safkiego* dziś rano fzczęśliwie fyna powiła. Dano mu 17. imion na Chrzcie S. z których pierwsze: *Fryderyk, Auguft.*

z Frankfortu 19. Maia z teyże Gazety.

Kwatera główna Gen. *Werneck* ma bydź przeniefioną do *Wurtzburga*, w którą ftronę większa część uda fię woyfk *Auftryackich* dla łatwieyfzego dowozu żywności. W mieście nafzym Gen. *Kray* ftać będzie z małą piechoty Diwizyą. Przefzły Poseł *Francuzki* w *Conftantinopolu Verninac*, jadący z główney kwatery armii *Włofkiey* powracał do *Paryża*. Według jego powieści, rząd *Turecki* okazuie fkłonność niejaką, co już nie raz dawniey było, do pomnożenia w kraiach *Ottomańskich* nauk i wprowadzenia porządku w *Europie* kwitnącego. Budową okrętow, i laniem armat naybardziey fię zatrudnia.

z Manheimu 15. Kwietnia z Gazety Frankfortskiey.

Główna kwatera *Arcy Xcia Karola* do *Schwezingen* już jeft przeniefioną. Kongres woyfkowy w *Heidelbergu* d. 12. rozfzedł fię: można fię domyslić, iż nie wiele tam uradzono, gdy woyfka *Francuzkie i Auftryackie* w tych famych co dawniey zoftaią ftanowifkach. Y u nas głoszą za rzecz niewątpliwą, że między Generałem *Buonaparte* i Rpltą *Wenecką* pokóy zawarty. *Werona* z powiatem fwoim, i trzema Prowincyami, które leżą na prawym brzegu *Adygi* maią bydź przyłączone do Rpltey *Lombardzkiey*. Uftanowiona w tym mieście rada tymczasowa, kray cały wolnym ogłosiła: d. 30. Kwietnia. *Cesarz Jmść* w nadgrodę kraiow przez woynę ftraconych, doftać ma *Iftryą* i część *Weneckiey Dalmacyi.*

DONIESIENIE.

W teraznieyfzym miefiącu *Czerwcu* dnia 30. zaczyna fię prenumerata Kwartalna na Gazetę pod tytułem: Kuryer Litewfki. Donofiemy o tym Prześwietney Publiczności, ażeby dla opóźnionego abonowania fie na Pocztach lub Kantorze, iakowego zawodu nie doznała. Wychodzić będzie, iak dotąd regularnie we Wtorek i Piątek między godziną wtórą i trzecią z południa.